

כ"ד אלול תשע"ה
8 ספטמבר, 2015

חוזר מס הכנסה מס' 2/2015 – רשות המסים
בנושא: צבירה עודפת בקופות פנסיה - מענק שנים עודפות ודמי גמולים

1. רקע כללי

1.1. בתחום החיסכון הפנסיוני קיימים שני סוגי מכשירים עיקריים: פנסיית זכויות (כגון: פנסיה תקציבית או קרן פנסיה ותיקה) (להלן: "קרן וותיקה" או "הקרנות הוותיקות", לפי העניין), ופנסיה צוברת.

1.2. בקרנות הוותיקות המבטיחות קצבה מבוססת זכויות (הנכללות למעשה בסוג הראשון האמור לעיל), צובר היחיד זכויות לקצבה בהתאם לתקופת העבודה ושכרו הממוצע (כפי שמוגדר בתקנון הקופה), לפי צבירת זכויות של 2% קצבה מתוך שכרו הממוצע, לכל שנת עבודה ועד לתקופת צבירה מרבית של 35 שנות עבודה, אשר מקנות זכות לקצבה של -70% משכרו הממוצע.

1.3. יוצא איפוא, כי תקופת עבודתו העולה על 35 שנה (להלן: "התקופה הנוספת") אינה מקנה צבירת זכויות נוספת מעבר ל - 70% שנצברו בתקופה שקדמה לה, ולפיכך, בגין ההפקדות עבורו לקרן הפנסיה בתקופה זו (להלן: "הצבירה העודפת") זכאי העובד לפיצוי. פיצוי זה מעוגן בתקנון של הקרנות הוותיקות ומבצע אבחנה בתקופה הנוספת בין זו שקדמה לגיל הפרשה וזו שלאחריו. **גיל הפרישה** לעניין זה הינו כהגדרת מונח זה בסעיפים 3 ו - 6 לחוק גיל פרישה, התשס"ד - 2004 (רצ"ב במסגרת **נספח א'** - פירוט גיל הפרישה בהתאם לאותה הגדרה נכון למועד כתיבת חוזר זה):

1.3.1. התקופה הנוספת שקדמה לגיל הפרישה - מדובר בתקופה שבה האדם עדיין אינו זכאי לקצבה ולכן בתקופה זו ההפקדות עבורו מקנות לו:

- כיסוי ביטוחי לקצבת שארים וקצבת נכות בתקופה שבה אינו זכאי עדיין לקצבה.
- עדכון עליית שכר בהתאם לעליית שכרו של העובד בתקופה זו, יודגש כי שכרו של אותו עובד צפוי על פי רוב לעלות במהלך התקופה הנוספת, וככל ששכרו יעלה, שכרו הגבוה יותר בתקופה הנוספת יילקח בחישוב השכר הממוצע לקצבה.

מסכום הצבירה העודפת אשר לא שימש לשתי המטרות שלעיל, תשלם הקופה לעובד במועד פרישתו בפועל (ככלל) ועל פי תקנון הקרן, חלק מתוך הסכום שהופקד בקופה והכולל את מרכיב פיצויים ומרכיב התגמולים (להלן: "**מענק שנים עודפות**").

1.3.2. התקופה הנוספת שלאחר גיל הפרישה - מדובר בתקופה שבה העובד כבר זכאי לקצבה וטרם החל לקבל קצבה, ולכן המשמעות היא דחיית קבלת

הקצבה. בתקופה זו נאלץ העובד למעשה לוותר על הקצבה שהיה כבר זכאי לה אילו פרש בפועל בגיל הפרישה, וכן, להימנע מקבלת הסכומים המועברים לצבירה העודפת. בתקופה זו ההפקדות עבורו מקנות לו למעשה רק את עדכון עליית השכר שהרי לעניין נכות או שארים הוא כבר מבוטח ממילא. לפיכך, כל סכום הצבירה העודפת בגין התקופה הנוספת שלאחר גיל הפרישה, אשר כוללת את מרכיב הפיצויים ואת מרכיב התגמולים - משולם מהקופה לעובד במועד הפרישה בפועל, כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן, החל ממועד הפקדתו. יודגש, כי סכום זה נקבע בהתאם לתקנון קרן הפנסיה של כל קרן (להלן: "דמי גמולים").

- 1.4. עובד אשר צבר 35 שנות עבודה, התחיל את התקופה הנוספת לפני גיל הפרישה, והמשיך לצבור באותה קופה גם לאחר גיל הפרישה - יהיה זכאי גם למענק שנים עודפות וגם לדמי גמולים.
- 1.5. כאמור, מענק שנים עודפות ודמי גמולים, משולמים ככלל במועד הפרישה בפועל, ובכל אופן, המועד שבו זכאי העמית למשוך כספים מהקופה, נקבע בתקנון הקופה. כך יתכן, כי בהתאם לתקנון הקופה, זכאי העמית אשר המשיך לאחר גיל הפרישה לעבוד אצל אותו המעסיק, למשוך את מענק שנים עודפות ו/או דמי גמולים, עוד בטרם פרש בפועל מהמעסיק.
- 1.6. מטרת חוזר זה הינה לפרט את השלכות המס של תשלום מענק שנים עודפות ותשלום דמי גמולים. זאת, לאור ההתפתחויות בשוק העבודה והשינויים בהגדרת גיל פרישה, וכו', בעקבותיהם עובדים רבים ממשיכים לעבוד גם בתקופה הנוספת.

2. השלכות המס של מענק שנים עודפות ודמי גמולים כאשר הם משולמים בסמוך למועד הפרישה בפועל מהמעסיק

2.1 מענק שנים עודפות

- 2.1.1. מענק שנים עודפות יחשב במלואו כמענק פרישה בגין התקופה הנוספת הקודמת לגיל הפרישה, לפיכך יש לנהוג בו כבמענק פרישה שחלות עליו הוראות סעיף 9(א7) לפקודה (מתווסף למענקי פרישה נוספים בגין התקופה במידה וקיימים).
- 2.1.2. נציין כי משיכת מענק שנים עודפות בפטור, יכול ואינו נכלל ב"מענקים הפטורים" ואינו מופחת מ"יתרת ההון הפטורה" כהגדרתם בסעיף 9א לפקודה, ככל שבחר העובד בהתאם לאמור בסעיף 4.4.4 לחוזר מס הכנסה מס' 2/2013 – תיקון 190 לפקודה - הוראות סעיף 9א למתן פטור על הקצבה המזכה (להלן: "חוזר 2/2013"), לקבוע כי מענק שנים עודפות האמור שייך לשנים שקדמו ל - 32 שנות העבודה שקדמו לגיל הזכאות לקצבה.

2.1.3. האמור בסעיפים 2.1.1 - 2.1.2 לעיל, יחול גם על מענק שנים עודפות המשולם על ידי גורם המשלם פנסיה תקציבית.

2.2. דמי גמולים

2.2.1. מאחר שכל הפקדות המעביד והעובד בתקופה הנוספת שלאחר גיל הפרישה מוחזרות לעובד, על קופת הפנסיה לפרט במועד התשלום את מהות התשלום על פי מרכיבו, פיצויים ו/או תגמולים, לרבות הרווחים שנצברו לכל מרכיב.

2.2.2. על מרכיב הפיצויים והרווחים הנובעים מהם יחולו הוראות סעיף 9(א7) לפקודה.

2.2.3. על מרכיב התגמולים, כולל את תגמולי העובד והמעביד, והרווחים שנצברו בגינם יחולו הוראות הפקודה יחד עם הוראות סעיף 23 לחוק הפיקוח על קופות גמל, כלומר, משיכה כדין בדרך של היוון קצבה בשיעור מס שולי או תוך ניצול "יתרת ההון הפטורה" כהגדרתה בסעיף 9 לפקודה. יודגש, כי במידה והקצבה אינה עונה להגדרת קצבה מזערית, יכול ותחשב המשיכה כמשיכה שלא כדין, לרבות שיעור מס מזערי של 35% בהתאם, או לחלופין, יוכל להפקיד את מרכיב התגמולים בקופה לא משלמת לקצבה עד למועד הפרישה (ראו התייחסות מפורטת לעניין קצבה מזערית מזכה במסגרת סעיף 5.2.2 לחוזר 2/2013).

3. השלכות המס של מענק שנים עודפות ודמי גמולים כאשר הם משולמים לפני מועד

הפרישה בפועל מהמעסיק

3.1. כאמור, יתכן, כי בהתאם לתקנון הקופה, זכאי העמית אשר המשיך לאחר גיל הפרישה לעבוד אצל אותו המעסיק, למשך כספים מהקופה בדרך של קצבה ללא תלות באם העובד פרש מעבודתו או לא. במצב דברים זה יהיה העובד זכאי למענק שנים עודפות ו/או דמי גמולים (במידה ונוצרה בקופת הפנסיה צבירה עודפת כאמור), עוד בטרם פרש בפועל מהמעסיק.

3.2. במקרה בו המשיך העובד לעבוד לאחר גיל הפרישה אצל אותו מעסיק, ובעקבות כך שולמו לעובד מענק שנים עודפות ו/או דמי גמולים בטרם פרישתו מהמעסיק, יחולו ההוראות הבאות:

3.2.1. כאמור דמי הגמולים כוללים את מרכיב התגמולים ואת מרכיב הפיצויים. באשר למרכיב התגמולים מתוך דמי הגמולים - יחולו הוראות סעיף 2.2.3 לעיל.

3.2.2. על מרכיב הפיצויים מתוך דמי הגמולים, וכן על מענק שנים עודפות יחולו אחת מההוראות האמורות להלן:

3.2.1.1 העובד יקבל את הסכום הצבירה העודפת במרכיבים אלה כהכנסה מיגיעה אישית שאינה מענק פרישה ויחולו עליו שיעור המס השולי או שיעור מס אחר ככל שייקבע על ידי פקיד השומה.

3.2.1.2 הקרן הוותיקה תפקיד את הכספים לקופת גמל שירה העמית, במרכיב הפיצויים באותה קופה. במקרה כאמור תוכל קרן הפנסיה להעביר את הכספים ללא ניכוי במקור ותנפיק לעמית אישור שבו יפורטו הסכומים שהועברו לקופת הגמל. העובד, ככל שיבחר לבצע במועד הפרישה קיבוע זכויות בטופס 161ד לשם קבלת הפטור לפי סעיף 9א, יציין בפנייתו לפקיד השומה את קיומם של סכומים כאמור ויכלול את הסכומים האמורים במענקים שבכוונתו למשוך בפטור, לאחר שיפרוש מעבודתו, אם זו כוונתו. יובהר, כי סכומים אלה לא ניתן יהיה למשוך בעתיד בדרך של היוון קצבה, אלא בדרך של סכום הון או קצבה בלבד, וגם זאת – רק במידה והופקדו יחד עם דמי הגמולים.

בברכה,

רשות המסים בישראל

נספח א' לחוזר מס הכנסה מס' 2/2015 –

פירוט גיל פרישה בהתאם לחוק גיל פרישה, התשס"ד - 2004

גיל פרישת - לאישה	תאריך הלידה	גיל פרישת - לגבר	תאריך הלידה
60	עד מרס 1944	65	עד מרס 1939
60 ו-4 חודשים	אפריל עד אוגוסט 1944	65 ו-4 חודשים	אפריל עד אוגוסט 1939
60 ו-8 חודשים	ספטמבר 1944 עד אפריל 1945	65 ו-8 חודשים	ספטמבר 1939 עד אפריל 1940
61	מאי עד דצמבר 1945	66	מאי עד דצמבר 1940
61 ו-4 חודשים	ינואר עד אוגוסט 1946	66 ו-4 חודשים	ינואר עד אוגוסט 1941
62 ו-8 חודשים	ספטמבר 1950 עד אפריל 1951	66 ו-8 חודשים	ספטמבר 1941 עד אפריל 1942
63	מאי עד דצמבר 1951	67	מאי 1942 ואילך
63 ו-4 חודשים	ינואר עד אוגוסט 1952		
63 ו-8 חודשים	ספטמבר 1952 עד אפריל 1953		
64	מאי 1942 ואילך		